

Dnromme 5202/93/2018

EDUSKUNTA

Perustuslakivaliokunta

asia: HE 55/2018vp laiksi lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismin ja vakavan rikollisuuden torjunnassa ym

kuultava: tietosuojavaltuutettu

Pyydettynä lausuntonani esitän kunnioittavasti;

Yleistä

Käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen johdosta maahan luotaisiin asian taustalla olevan EU:n asiaa koskevan direktiivin johdosta massiivinen henkilörekisteri.

Perustettavassa rekisterissä aikanaan olevia henkilötietoja käsiteltäisiin automaattisen päätöksente-kojärjestelmän ja sen perusteena olevan/olevien algoritmien (tekoäly) avulla.

Rekisterinpitäjänä toimisi esityksen mukaan Poliisihallitus ja varsinaisen rekisterinpitotehtävän hoi-taisi PTR-yhteistoiminnasta annetun lain nojalla jo perustettu matkustajatietoyksikkö. Pidän esitystä perusteltuna.

Esityksessä on perusteltu tehtyä lainsäädäntömallia, jonka nojalla on päädytty esittämään direktiivin saattamista kansalliseen lainsäädäntöön erityislaitailla. Minulla ei ole esitetyn vaihtoehdon kannalta huomauttamista.

Totean myös, että esityksen arviointia vaikeuttaa, ettei esityksen 2 §:ssä viitattu laki ole vielä hy-väksytty.

Erityistä

1. **Esityksen 7 §:ssä** on luettelo tietokantoihin ja rekistereihin, joihin matkustajatietoyksikkö voisi verrata matkustajarekisteritietoja automatisoidusti. Luettelossa on lueteltu 11 rekisteriä tai tietokantaa, joista kolme (3) on hallinnollisia rekistereitä. Ne on mainittu kohdissa 7-9 (ajoneuvorekisteri, vesikulkuneuvorekisteri ja väestötietojärjestelmä). Lisäksi luettelon 1 kohta sisältää myös poliisin hallintoasian tietojärjestelmän (Laki 761/2003 3 §). Niiden käyttötarkoitus ei siis ole rikosten torjunta yms. käsiteltävänä olevassa laissa säädettyt käyttötarkoitukset.

2. **Häivytettyjen henkilötietojen luovuttaminen** olisi sallittua esityksen 12.4 §:n mukaan matkustajatietoyksikön päällikön tai hänen määräämänsä päätöksellä direktiivin mukaisissa tilanteissa 6. artiklan 2 b -alakohta). Direktiivi edellyttää kuitenkin, että tällöin asiasta on informoitava yksikön tietosuojavastaavaa *"ja että tämä on toteuttanut jälkiarvioinnin."*

 Poliisilain 4:3 § ei lisäksi ole oikea vertailukohta tässä mainitulle oikeudelle tietojen luovuttamiseen. Direktiivissä viitataan tässä kohtaa (12 artikla) edellä mainittuun direktiivin 6 artiklan 2 b -alakohtaan, joka sitoo luovutukset terrorismirikoksiin tai vakaviin rikoksiin.

3. **Esityksen 13 §:ssä** säädetään rekisteröidyn tarkastusoikeuden rajoituksesta siten, ettei rekisteröidyllä olisi ollenkaan suoraa tarkastusoikeutta matkustajarekisteritietojen käsittelyn tuloksia koskeviin tietoihin. Tietosuojavaltuutettu voisi tällöin rekisteröidyn pyynnöstä tarkastaa henkilötietojen käsittelyn laillisuuden. Tätä ehdotusta on verrattava poliisin henkilötietojen käsittelystä annetun lain 45 §:ssä olevaan luetteloon. Käsitykseni on, että esitetty kategorinen tarkastusoikeuden rajoitus ei ole perusteltu.

4. **Vaikutustenarvioinnissa** tuodaan esille, että ehdotettu laki edellyttää tietosuojavaltuutetun toimiston resurssien vahvistamista riittävän lainvalvontatoiminnan varmistamiseksi.

Minulla ei ole muuta huomautettavaa.